

LOYIHALARGA INNOVATSIYALARNI JALB ETISH JARAYONLARI

Qodirov Farrux Ergash o'g'li

Matematika va ta'limda axborot texnologiyasi kafedrası mudiri

Qurbonova Asal Dilshod qizi

E-mail: asalqurbonova879@gmail.com

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-bosqich magistranti,
orcid: 0009-0004-9281-8877

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15393086>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05- May 2025 yil

Ma'qullandi: 10- May 2025 yil

Nashr qilindi: 13- May 2025 yil

KEY WORDS

*Innovatsiya, rahbarlik,
loyiha, moslashuvchanlik,
yondashuv, raqobatbardoshlik,
kommunikatsiya.*

ABSTRACT

Ushbu maqola loyihalarga innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish jarayonining muhim bosqichlari va asosiy jihatlarini tahlil qiladi. Innovatsiyalarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan omillar, xususan, rahbariyatning faol qo'llab-quvvatlashi, ochiq va samimiy kommunikatsiya, moslashuvchanlik hamda mijozlarga qaratilgan yondashuvlar batafsil ko'rib chiqiladi. Maqolada loyihalarga innovatsiyalarni samarali joriy etish orqali raqobatbardoshlikni oshirish va loyiha qiymatini oshirish yo'llari ko'rsatib beriladi.

Bugungi globallashuv sharoitida texnologiyalarning tez rivojlanishi va bozorlarning o'zgarishi tashkilotlar oldida yangi chaqiriqlarni qo'yadi. Innovatsiyalarni joriy etish orqali tadbirkorlik faoliyatini davom ettirish va raqobatga barham berish zarurati tug'ilmoqda. Loyihalar, tashkilotlarning strategik maqsadlariga erishish yo'lida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish uchun muhim zamin yaratadi.

Innovatsiyalarni loyihalarda amalga oshirish nafaqat yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratuvchi jarayon sifatida, balki mavjud jarayonlarni takomillashtiruvchi va samaradorlikni oshiruvchi imkoniyat sifatida ham qabul qilinishi lozim. Innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish jarayonini anglash va boshqarish tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola loyihalarga innovatsiyalarni kiritish jarayonining asosiy bosqichlari, muvaffaqiyatga erishish omillari va dolzarb muammolar haqida ma'lumot beradi.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatdan foydalanishdagi muammolar ko'pincha jamoatchilikning salbiy fikrlari bilan bog'liq. O'zbekistonda esa, bir qator muhim normativ-huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari, jumladan 2020 yildagi innovatsion faoliyat to'g'risidagi qonun va bir qator prezident farmonlari, bu to'siqlarni yengishga qaratilgan. Ushbu hujjatlarning maqsadi tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash va innovatsion jarayonlarga qulay sharoitlar yaratishdan iborat.

Hujjatlar orqali yuqori texnologiyali mahsulotlarning ulushini oshirish, ishlab chiqarishni kengaytirish va innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish ko'zda tutilgan. Yangi yondashuvlar va tizimlarni joriy etish O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatini kuchaytirishga va global raqobat maydonida mustahkam o'rin egallashga yordam beradi.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili

Bugungi globallashuv sharoitida texnologiyalarning tez rivojlanishi va bozorlarning o'zgarishi tashkilotlar oldida yangi chaqiriqlarni qo'yadi. Innovatsiyalarni joriy etish orqali tadbirkorlik faoliyatini davom ettirish va raqobatga barham berish zarurati tug'ilmoqda. Loyihalar, tashkilotlarning strategik maqsadlariga erishish yo'lida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish uchun muhim zamin yaratadi. Innovatsiyalarni loyihalarda amalga oshirish nafaqat yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratuvchi jarayon sifatida, balki mavjud jarayonlarni takomillashtiruvchi va samaradorlikni oshiruvchi imkoniyat sifatida ham qabul qilinishi lozim. Innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish jarayonini anglash va boshqarish tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola loyihalarga innovatsiyalarni kiritish jarayonining asosiy bosqichlari, muvaffaqiyatga erishish omillari va dolzarb muammolar haqida ma'lumot beradi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatdan foydalanishdagi muammolar ko'pincha jamoatchilikning salbiy fikrlari bilan bog'liq. O'zbekistonda esa, bir qator muhim normativ-huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari, jumladan 2020 yildagi innovatsion faoliyat to'g'risidagi qonun va bir qator prezident farmonlari, bu to'siqlarni yengishga qaratilgan. Ushbu hujjatlarning maqsadi tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash va innovatsion jarayonlarga qulay sharoitlar yaratishdan iborat. Hujjatlar orqali yuqori texnologiyali mahsulotlarning ulushini oshirish, ishlab chiqarishni kengaytirish va innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish ko'zda tutilgan. Yangi yondashuvlar va tizimlarni joriy etish O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatini kuchaytirishga va global raqobat maydonida mustahkam o'rin egallashga yordam beradi.

Innovatsiya tushunchasi iqtisodiy rivojlanish jarayonida muhim o'rin tutadi. Bu borada N.Kondratiev va J.A.Shumpeterning ismlari alohida ta'kidlanadi. Shumpeter o'zining "Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi" asarida innovatsiyani tijorat muammolarini hal qilish uchun ilmiy va tashkiliy jihatdan ishlab chiqarish omillarini birlashtirish sifatida ta'riflagan. U innovatsiyani iqtisodiy tizimlar rivojlanishining asosiy manbai sifatida ko'rgan.

Shumpeter innovatsiyalarni beshta asosiy turga ajratdi:

1. Yangi texnologiyalar va jarayonlarning joriy etilishi;
2. Yangi xususiyatlarga ega mahsulotlar taqdimoti;
3. Yangi xom ashyolarni ishlatish;
4. Ishlab chiqarishni tashkil etish va ta'minotdagi o'zgarishlar;
5. Yangi bozorlarning shakllanishi.

Bundan tashqari, Shumpeter innovatsiyani o'zgarishlar sifatida ko'rsatadi, har bir o'zgarish esa iste'mol tovarlarining yangi turlarini yaratish va ishlab chiqarish jarayonlarini tashkil etishga qaratilgan. Ko'plab mualliflar innovatsiyani yangi g'oyalarni ishlab chiqish va amaliyotda joriy etish jarayoni sifatida ifodalaydi (Schumpeter, 1934; Rogers, 2003). Innovatsiyalar inkremental — mavjud mahsulot va jarayonlarni yaxshilash va radikal — umuman yangi mahsulot yoki jarayonlarni yaratish shaklida bo'ladi [1].

Ushbu tushunchalar innovatsion faoliyatni yanada samarali boshqarish uchun zaruriy asosni yaratadi, bundan tashqari yanada hozirgi kamol topayotgan yoshlarimizni har tomonlama har bir sohaga innovatsion yondashish mumkinligiga asos yaratadi deya tahlil etish mumkin.

Metodologik va natijalar qismi

Bugungi globallashuv sharoitida texnologiyalarning tez rivojlanishi va bozorlarning o'zgarishi tashkilotlar oldida yangi chaqiriqlarni qo'yadi. Innovatsiyalarni joriy etish orqali tadbirkorlik faoliyatini davom ettirish va raqobatga barham berish zarurati tug'ilmoqda. Loyihalar, tashkilotlarning strategik maqsadlariga erishish yo'lida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish uchun muhim zamin yaratadi. Innovatsiyalarni loyihalarda amalga oshirish nafaqat yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratuvchi jarayon sifatida, balki mavjud jarayonlarni takomillashtiruvchi va samaradorlikni oshiruvchi imkoniyat sifatida ham qabul qilinishi lozim. Innovatsiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish jarayonini anglash va boshqarish tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqola loyihalarga innovatsiyalarni kiritish jarayonining asosiy bosqichlari, muvaffaqiyatga erishish omillari va dolzarb muammolar haqida ma'lumot beradi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, innovatsion faoliyatdan foydalanishdagi muammolar ko'pincha jamoatchilikning salbiy fikrlari bilan bog'liq. O'zbekistonda esa, bir qator muhim normativ-huquqiy hujjatlar va davlat dasturlari, jumladan 2020 yildagi innovatsion faoliyat to'g'risidagi qonun va bir qator prezident farmonlari, bu to'siqlarni yengishga qaratilgan. Ushbu hujjatlarning maqsadi tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash va innovatsion jarayonlarga qulay sharoitlar yaratishdan iborat.

Hujjatlar orqali yuqori texnologiyali mahsulotlarning ulushini oshirish, ishlab chiqarishni kengaytirish va innovatsion texnologiyalarni muvaffaqiyatli joriy etish ko'zda tutilgan. Yangi yondashuvlar va tizimlarni joriy etish O'zbekistonning iqtisodiy salohiyatini kuchaytirishga va global raqobat maydonida mustahkam o'rin egallashga yordam beradi.

Tadqiqot metodologiyasi bir nechta muhim omillarga asoslanadi.[2].Ular quyidagi asosiy jihatlarni o'z ichiga oladi:

- Ma'lumotlarning yig'ilishi
 - Tadqiqot davomida to'planadigan ma'lumotlarning turi va manbalarini aniqlash. Bu sifatli (kvalitativ) yoki miqdoriy (kvantitativ) ma'lumotlar bo'lishi mumkin.
- Tadqiqot dizayni
 - Tadqiqotning strukturasini belgilash, jumladan dastlabki va tahliliy tadqiqotlar, eksperimentlar, so'rovlar va intervyular. Har bir tadqiqot dizayni o'z maqsadlari va hududlariga mos ravishda tanlanadi.
- Analiz usullari
 - Yig'ilgan ma'lumotlarni tahlil qilish usullarini tanlash. Bu statistik tahlil, kontent tahlil yoki tematik tahlil bo'lishi mumkin. Usullar tadqiqotning maqsadiga va to'plangan ma'lumotlarga mos ravishda belgilanishi kerak.
- Nazorat va ishonchlilik
 - Tadqiqotning ishonchliligini ta'minlash uchun nazorat qilish va baholash mexanizmlarini ishlab chiqish. Bu, masalan, tadqiqot jarayonida xatolarni minimallashtirish va natijalarning to'liqligini ta'minlashni o'z ichiga oladi:
- Axloqiy qoidalar
 - Tadqiqotning barcha bosqichlarida axloqiy prinsiplarga rioya qilish, masalan, respondentlarning roziligini olish, ma'lumotlarning maxfiyligini saqlash va ularni noto'g'ri ishlatmaslik.
- Maqsadlar va vazifalar

○ Tadqiqotning maqsadlari va vazifalarini aniq belgilash. Bu tadqiqot jarayonida qanday yo'naltirilishi va qanaqa natijalar kutilishi to'g'risida to'liq tasavvur berishi lozim.

➤ **Nazariy asos**

Tadqiqot davomida foydalaniladigan nazariy model va konseptlarning aniqligi. Bu, avvalgi tadqiqotlar va nazariyalar bilan bog'lanish va yangi ma'lumotlarni ularning kontekstida tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu omillar tadqiqot metodologiyasini yaratish jarayonida muhim rol o'ynaydi va tadqiqotning muvaffaqiyatini belgilashda asosiy yo'nalishlarni taqdim etadi.

Xulosa va takliflar

Texnologiyalarning rivojlanishi hayotimizda ko'plab imkoniyatlarni yaratmoqda, ammo u bilan birga muammolar ham yuzaga kelmoqda. Ish o'rinlarining yo'qolishi, xavfsizlik va maxfiylik masalalari, shuningdek, kichik korxonalar bilan raqobatbardoshlikning oshishi kabi qiyinchiliklar mavjud. Bu muammolarni hal etish uchun xodimlarni o'qitish, zamonaviy xavfsizlik tizimlarini joriy etish va innovatsion strategiyalar ishlab chiqish zarur. Shunday qilib, texnologiyalar jamiyatga ijobiy ta'sir ko'rsatishi va yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin. Tadqiqot natijalari yuqori rahbariyatning qo'llab-quvvatlashi, innovatsion madaniyat, resurslar mavjudligi, hamkorlik va mijozlarga yo'naltirilganlik innovatsiyalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqladi. Shu bilan birga, resurslarning cheklanganligi, o'zgarishlarga qarshilik, riskni baholash va bozor noaniqligi innovatsiya jarayoniga to'sqinlik qilishi mumkin bo'lgan asosiy to'siqlar sifatida aniqlandi. Tadqiqot natijalariga asoslanib, loyihalarga innovatsiyalarni joriy etish jarayonini takomillashtirish uchun quyidagi takliflarni berish mumkin. Tashkilot rahbariyati innovatsiyalarni strategik ustuvor vazifa sifatida belgilashi va ularni qo'llab-quvvatlash uchun yetarli resurslar ajratishi zarur. Innovatsiya tashkilotning umumiy maqsadlariga mos kelishi va uning raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Tashkilotda innovatsiyalarga ochiq va rag'batlantiruvchi madaniyatni yaratish kerak. Bu xodimlarni yangi g'oyalarni taklif qilishga, risklarni qabul qilishga va o'z tajribalaridan saboq olishga undaydi. Mijozlarning ehtiyojlarini tushunish va ularga mos innovatsiyalarni yaratish uchun doimiy ravishda mijozlar bilan aloqada bo'lish zarur. Mijozlar fikrini inobatga olgan holda mahsulot va xizmatlarni takomillashtirish katta ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Жовлиева, Гульшаной. "DISTINCTIVE FEATURES OF TEACHING STUDENTS OF THE PEDAGOGICAL INSTITUTE METHODS USED IN MATHEMATICS LESSONS." Международный мультидисциплинарный журнал исследований и разработок 1.3 (2025): 96-100.
2. X.Boqiyev G.A.Jovliyeva, Aniq fanlarga ixtisoslashtirilgan maktablarda matematika fanini o'qitish texnologiyasi, xalq ta'limi, 2024/12, 79-81.
3. G. Jovliyeva, Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv usullari, Pedagog, 2023/6, 8-10.
4. Г.А. Жовлиева, Differensial tenglamalarga oid tushunchalarni o'qitishning o'ziga xosligi, Belarus international scientific research conference, 2023/6, 2023/6.
5. Gulshanoy Jovliyeva, Methodological-mathematical training of primary school teachers and duties, Pedagog, 2023/2, 166-168.
6. Mirzayeva, Shahlo Ruzmat-qizi. "The importance of studying emotional intelligence in medical students." Journal of Innovation, Creativity and Art (2023): 215-220

7. Dilobar Kuchkarovna Xoshimova, Talabaniing kreativ qobiliyatini shakllantirishda ta'lim texnologiyalaridan foydalanish (Aniq fanlarni o'qitish misolida), Xalq ta'limi, 2024/2, 2024/2.
8. Dilobar Kuchkarovna Xoshimova, Directional derivative anda gradient of a multivariable function, International Conference on Innovations in Applied Sciences, Education anda Humanities, 2024/1/26, 1-9.
9. Khoshimova, D. "THE USING OF EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING EXACT SCIENCES AND FORMING THE STUDENT'S CREATIVE ABILITY." Science and innovation 3.B1 (2024): 5-13.
10. K.Z.Negmatova I.N.Ro'zimurodov, D.K.Xoshimova, Ehtimollik va statistika, 2024, 156.
11. Khoshimova. D.K, Use of pedagogical technology in explanation of the Gauss-Jordan method of soling the system of linear equations, WEB OF SCIENTIST, 2024/1, 50-54.
12. Raxmatov, Sherqo'Zi Olimovich. "masofaviy ta'lim dasturlarining ta'lim tizimida afzalliklari va amaliy ahamiyati (moodle, scorm, tutor dasturlari misolida)." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.11 (2021): 1263-1270.
13. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, O'ZBEKISTON ELEKTRON SAVDO TIZIMIDA MUAMMOLAR VA TAKLIFLAR, Science and innovation in the education system, 2024/4/8, 16-22.
14. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, RAQAMLI IQTISODIYOTNING MAQSAD VA VAZIFALARI VA UNING O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISHI, Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования, 2024/4/8, 11-14.
15. Gulnoza Raxmatov Sherqo'zi Olimovich, Berdiyeva, Raimbek Muzaffarov, ELEKTRON TIJORATNING AN'ANAVIY SAVDO TURLARI BILAN XARAKTERLI XUSUSIYATLARI, Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2024/4/8, 14-18.
16. Raxmatov Sherqo'zi Akbar Kodirov, Ta'lim jarayonida bulutli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi, Pedagogis Internatsional researcg, 2023/5/15, 69.
17. Kodirov, Akbar, Gulzor Qamariddinova, and Shahnoza Eshmurodova. "O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM RIVOJLANISHINI SHAKLLANTIRUVCHI IQTISODIY VA MOLIYAVIY OMILLARINI O'RGANISH." YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY TURIZM ISTIQBOLLARI 1.01 (2024).
18. Akbar Kodirov, Farangiz Kenjayeva, Marjona Yusupova, MAKTABLARDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA ANIQ FAN MAVZULARINI OTISHDA ERISHILAYOTGAN YUTUQ VA KAMCHILIKLAR, Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2024, 49-52.
19. Kodirov, Akbar Shuxratovich, and Muborak To'Lqin Qizi Nomozova. "MASOFAVIY TALIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARINING ISTIQBOLLI ASOSLARI." Academic research in educational sciences 4.CSPU Conference 1 (2023): 753-756.
20. Kodirov, Akbar, Gulasal Ruziyeva, and Marjona Yusupova. "ELEKTRON QO'LLANMALAR YARATISHDA AUTOPLAY DASTURIDAN FOYDALANISH VA IMKONIYATLARINI TA'LIM TIZIMDA TALQIN ETISH." Наука и технология в современном мире 3 (2024): 51-55.

21. Shuxratovich, Kodirov Akbar. "KATTA MA'LUMOT BAZALARINI PARALLEL ISHLOV BERISH USULLARINI VA MODELLARINI O'RGANISH." *Journal of new century innovations* 43 (2023): 93-95.
22. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "CHET ELDA ALOHIDA YORDAMGA MUHTOJ BOLALARNING INKLYUZIV TA'LIMI." *Молодые ученые* 3.8 (2025): 160-165.
23. Nuriddinova, Nozima, and Dinora Norboboyeva. "O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INKLYUZIV TA'LIMNING ME'YORIY-HUQUQIY BAZASI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI." *Наука и инновация* 3.8 (2025): 146-151.
24. Salimova, Marjona, and Nozima Nuriddinova. "AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA TABIIY ILMIY FANLARNI O'QITISHDA DOLZARB MUAMMOLAR VA ULARNI HAL QILISHNING INNOVATSION USULLARI." *Наука и инновация* 2.38 (2024): 161-164.
25. Nuriddinova, Sevinch, and Nozima Nuriddinova. "Increasing the effectiveness of learning biology lessons by means of interactive games and interactive methods." *Multidisciplinary Journal of Science and Technology* 4.7 (2024): 288-290..

